

Undersökning av genitalier vid BHVs hälsobesök

Hitta i dokumentet

[Syfte](#)
[Bakgrund](#)
[Genomförande & bedömning](#)

[Källor & mer information:](#)
[Uppdaterat från föregående version](#)

Syfte

Rutinen syftar till att klargöra vid vilka av barnhälsovårdens (BHV) hälsobesök som undersökning av yttre genitalier skall genomföras och hur undersökningsfynd skall bedömas. Vilka undersökningar som rutinmässigt ingår vid BHV hälsobesök skall vara tydligt och likvärdigt i Halland för att uppnå en säker, god och likvärdig vård.

Bakgrund

Det har varit oklart om undersökning av yttre genitalier skall ingå vid samtliga rutinmässiga läkarundersökningar under BVC-åren eller ej. För barn som är blöjbarn är bedömning av yttre genitalier naturligt i samband med att pulsarna i ljumskarna bedöms (pulsationerna av arteria femoralis i ljumskarna). Det finns också ett tydligt syfte att identifiera pojkar vars testiklar har ett ogynnsamt läge, framförallt vid det första årets läkarundersökningar. Vid 3- och 5-års besök hos läkare är syftet med undersökning av yttre genitalier mer oklart. Vid dessa åldrar kan undersökningen även upplevas obehaglig/integritetskränkande av barn och föräldrar.

Rikshandboken för barnhälsovård (RHB) är vägledande för all BHV i Sverige, där beskrivs bland annat olika moment i hälsobesöken. För genitaliaundersökning finns inte några tydliga skrivningar om hur undersökningen utförs eller tolkas i olika åldrar. Undersökning av genitalier hos flickor har ibland motiverats med att syftet är att bedöma om flickan har utsatts för sexuella övergrepp/kvinnlig könsstympning. Den bedömningen är dock mycket svår och frånvaro av uppenbara skador i underlivet utesluter inte övergrepp/könsstympning.

Genomförande & bedömning

Vid läkarundersökningarna under första levnadsåret (1, 6 och 12 månaders ålder) skall yttre genitalier hos både flickor och pojkar bedömas. För pojkar bedöms genitalier enligt RHBs anvisningar, vid behov av remiss (framförallt retentio testis) skickas remiss till aktuell barnmottagning. Vulvasynekie är normalt och försvinner oftast när flickan blir äldre. Små extra polypliknande veck kan ses i nyföddhetsperioden, de brukar gå i spontan regress och behöver inte behandlas. Vid misstanke om att könsstympning har utförts skall flickan remitteras till barnmottagning och orosanmälan till socialtjänsten skall skickas.

Vid 3- och 5-års läkarundersökningar skall ingen rutinmässig bedömning av flickors genitalier genomföras. För pojkar bör testikelläget bedömas med respekt för pojkens integritet. Om det inte går att skapa acceptans för undersökningen och testikelläget vid de

tidigare bedömningarna har varit helt normalt (speciellt om även föräldrar i samband med bad/dusch noterat två testiklar) kan undersökningen avstås (dokumenteras i journal).

Oro/risk för könsstympning

Riktade hälsosamtal med alla familjer som kommer från ett land där könsstympning förekommer skall ske enligt anvisningar på RHB. Intyg vid risk för könsstympning är ett verktyg i det förebyggande arbetet. Könsstympningspass (på svenska och översatt till språk talat i riskländer) finns utformat där föräldrar erbjuds att ta med sig passet i samband med resor utomlands. Könsstympningspasset kan användas som ett informationsdokument och som ett stöd i att stå emot eventuella påtryckningar från släkt och övrigt nätverk som förespråkar sedvänjan. Könsstympningspasset innehåller information om svensk lagstiftning gällande brottet, typer av könsstympning, samt konsekvenser av könsstympning. För mer information/detaljer se RHBs texter och Länsstyrelsen Östergötlands nedladdningsbara informationsblanketter/könsstympningspass.

Källor & mer information:

Vägledning/rådgivande texter på Rikshandboken för barnhälsovård;

<https://www.rikshandboken-bhv.se>

Länsstyrelsen Östergötlands nedladdningsbara informationsblanketter/könsstympningspass;

<https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/samhalle/social-hallbarhet/mans-vald-mot-kvinnor.html#0> – Välj underrubrik Könsstympningspass”.

För riskländer – ”Vårdprocessprogram – könsstympning”.

Uppdaterat från föregående version

2024-02-07 Skickar för nytt fastställande utan ändring.

2021-02-19 Ny rutin